

סרטים

האלה השמינה

הבה נתעצמה (תל אביב: תל אביב; ארצות הברית) הוא סרט שכל מה שבו אינו חשוב, פרט לשני דברים: מארלין מונרו ואייב מונטאן. העלילה, סיפור תפל למדי על מיליונר שבעיניו החפץ לרכוש דקא את האשה שתאהב בו ולא בכסף, אינו אלא אמתלה להראות על הבד, את שניהם יחדיו וכל אחד לחוד. השיח נועד רק לגרום לכך ששני סמליהם במחצית השנייה של המאה העשרים יוכלו לעצות את שפותיהם ולגלגל בעיניהם בצורות החושניות המעצירות רעד בגופות מעריציהם. המוסיקה, הכורי-אוגרפיה, התפאורה והבימוי הינם רק דרי-כים טכניות שונות להשגת אותה התוצרת — הבלטת מעלותיהם וקסמם המיני של שני האלילים.

העובדה שבשעת ההסרטה שכחו הגברת מילר ומוני סיגורה את בניזונם, שכל אחד מהם השאיר בבית, ויחסיהם הפרטיים הפכו ליחסים הציבור של הסרט, מוסיפה לי הבה נתעצמה מימד שאינו מצוי אף בסרטים תלת-ממדיים: הרגשת הצופה שהוא רואה גם את הדברים שאין מראים לו על הבד. כל זה יכול היה להסתכם בצורת גלולת חלומות הוליוודית מתוקה. אלא שסמל המיניות הנשי — למרות שעדיין כל אמי-רת, בוקר-טוב' תמימה שלה נשמעת כהו-מנה למיטה — השמינה, באי-אלו מקומות, ואילו התגלמות המיניות הגברית, מסתפק בעצם הופעתו ללא תוספות של מישחק /או שיהי. וכשהאלים נראים אנושיים ככל האדם, קשה במקצת להעריך אותם.

מדריך משפחתי

אהבה במחבוא (מונרבי: תל אביב; ארצות הברית) הוא סרט שנועד להיות נותן עצות בנוסח המדורים המשפחתיים של שבו-עוני הנשים: "איך להיות בעל מסור?" או "איך תרכשי את לב בעלך?"

מונרו ב"הבה נתעצמה" תוספת שומן במקומות מסוימים

הסרט עצמו מספר על שניים, שבמשפח-תם לא קראו עצות כאלה. אדריכל מצליח (קירק דוגלאס), אב לשני ילדים, שעיקר דאגתה של אשתו היה לכסף ולא להבנת יצירותיו, מתאהב באשת סקיד (קים נובאק), אם לילד, שבעלה שוב אינו להוט אחריה. שניהם מוצאים זה בזה את מה שחסר להם בבניזונם. הם מנהלים רומן כסתר, וכשה-סוד מתגלה יום אחד — הם מנתקים אותו וחוזרים איש אל ביתו.

במקביל לרומן האהבים בין השניים, מת-רחשת דרמה נוספת שיצרני הסרט התכוונו כנראה להפכה לסמלית ולהראות באמצעותה את מה שלא יכלו לומר באמצעות הרומן. מכיוון שלפי כללי המוסר ההוליוודי לא ניתן לסיים סרט כזה בפרידת הווגות הי-נשואים ובנשואי הנאהבים, מוצג פתרון זה רק בהקבלה.

האדריכל מקבל על עצמו לבנות בית בסגנון יוצא-דופן ובניגוד למוסכמות לי-סופר מצליח (ארני קובאק). בד בבד עם בנין הרומן נבנה גם הבנין החדש, אלא ש-באיוה שהוא מקום אובדן הקשר בין המשל-לנמשל ובנין החחילה הנהדרת נשאר בסרט רק לצרכי ראות.

סרט-ראוה זה אינו מצטיין בניתוח מע-מיק של הבעיה, גם לא בפיתרון החורג מן הרגיל. מוסר-השכל שלו הוא הפשטני ביותר: היה אתה בניזונ טוב, ואז לא יבגוד-בך בניזונך!

מיפלצת בשר ודם

אד קאפונה (בנייהודה והמרכז: תל-אביב; ארצות הברית) הוא הגאנגסטר שהש-תלט על שיקאגו בשנות העשרים ואשר שמו הפך למושג של שיטת פשע המבוצעת בי-עזרת טירור ושיחיתות פוליטית, שיטה הקיימת עד היום הזה בארגונים וב-מקומות מסוימים של ארצות הברית.

מבלי להיכנס לניתוחים פסיכולוגיים של דמות הגאנגסטר הגדול, ובלי לעמוד על הצדדים הסוציאליים שאיפשרו את צמיחתה, עוסק הסרט רק בצד העובדתי של פרשת אל קאפונה, מרגע בו הוא מגיע כמהגר איטלקי עני לשיקאגו ומוצא פרנסה בתור שומר-ראש למנהיג כנופית מבריתו משק-אות. כשרונו המיוחד של אל קאפונה נת-גלה כבר אז. היה זה הכשרון לראות בי-עסקי הפשע עסקים מסחריים רגילים ולי-נהל אותם בדיקנות ושיטתיות מסחריות. כשרון זה הוא שאיפשר לאל קאפונה לחסל את יריביו בעולם התחתון מבלי להשאיר עקבות, להקים ארגון פשע שהשתלט על עיר בת מיליונים, בה הפך הוא לבוס הי-אמיתי. הוא היה חופשי מדאגה של הפרעה בעסקיו, כל זמן שידע שפרנסי העיר והי-עוזרות תלויים בו.

שחקנים רבים נמנעו מלקבל על עצמם את גילום דמותו של הפושע. רוד שטייגר קיבל את התפקיד והצליח לבצעו. הוא מג-לם דמות אנושית, לפעמים אנושית יתר על המידה, של האיש שהיה מחסל את יריביו במכוונות ירייה במרכז העיר. הסרט עצמו נשאר נאמן לעובדות כמעט ברוב הפרטים. הוא מתאר בפרוטרוט את חלקם של מנהיגי המפלגה הדמוקרטית בעיר בעלייתו של הגאנגסטר, מצביע רק על המשטרה כמוסד הטורח היחיד שהיה קיים בעיר.

לכידתו של אל קאפונה בעזון אי תשלום מס-הכנסה מעסקיו המוזהמים ומותו בבית-הסוהר מרגמים אבנים של חבריו לשעבר, מביאים לסיום את הקאריירה של מלך הי-עולם התחתון, בסרט מרתק ועשוי כהלכה.

תדריך

ואלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי-הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם: **רק בימי חול** (פאר: תל אביב)

אידאליזציה של היצאנית, בסרט המסין לי-העדפתם של תענוגות החיים הגשמיים כי-אמצעי להשגת האושר. מלינה מרקורי בי-מישחק מלהיב בסרטו של ז'ול דאסיין.

אמריקה המזרחית (נת: תל אביב) המגוחך ויוצא-הדופן שבאורח החיים האמי-ריקאי, כפי שהוא נראה בעדשות מצלמותיו האנושיות של הצרפתי פרנסוא רייכנבאך.

הדירה (יוון: תל אביב) קומדיה ציאלנית של בילי ויילדר, על פקיד המצ-ליח בחברה, נכוחת העמדת דירתו לרשות נאופי הבוסים. ג'ק למון, שירלי מקלין.

פננים ואפר (תמר: חיפה) לבטי-של דור שחונך רק להרוג, על רקע מלחמת-האחים בפולין לאחר מלחמת העולם השניה.

הירושלמימה אהובתי (אורלי: חי-פה) אהבתה של שחקנית ציפתיה לאדריכל-יאפני, על רקע זחעות הירושלמימה.

ציירת רגינה ברטלי האלוהים הטיל משימה

תפקיד האב — הקפיטן קלר. יש רגעים בהם הוא מצליח אפילו לגנוב את הדמעות שהנשים בקהל מוילות על גורלה של בתו.

תערוכות

האבסטרקט המשיח

גאלריה כ"ץ מציגה השבוע תערוכה של ציוריי-שמן מופשטים של ציירת אבס-טרקטית אורחת, שהגיע אלינו מרומא בי-דרכה אל הנגב.

רגינה ברטלי החיכנית ונמוכת-הקומה, שנולדה בוויגיניה, ארצות-הברית, רכשה את השכלתה האמנותית באוניברסיטאות חשו-רות כמו פנסיילניה וקולומביה. בסיום לי-מודיה זכתה למלגות-השתלמות, שאיפשרו לה לסייר על שני אירופה כציירת סיגורא-טיבית; אך עד מהרה, גילתה שהיעוד האמני-תי שלה בחיים הוא ציור אבסטרקטי דקא. בניגוד לציירים אחרים, אשר גילו, גם הם, את האבסטרקט לאחר שהיה של כמה חודשים בפאריס, לא נשארה רגינה ברטלי ציירת מופשטת רגילה; כי בינתים נגלה לה חוון שהפך את הציור שלה לשליחות משי-חית.

השליחות שהביאה ציירת זו מרומא, שם היא מתגוררת עם בעלה — סאירוס אילאיוס — שחקן שהופיע בתפקידים מישניים בי-סרטים כמו: חשמלית ושמה תשוקה, חופי-הכרך וזרע הפורענות — היא שליחות הצבע. העולם מלא צבע, המצוי באיסוד-מוחלט; רק על-ידי ציור מופשט אפשר לת-לצבע זה משמעות אסתטית. משימה זו, של גאולת הצבע, הוטלה עליה, לפי דבריה של רגינה עצמה, על-ידי האלוהים, ש-צידה עליה למטרה זו, לרדת לנגב. בינתים, עד שהגיע לנגב, מקדה רגינה ברטלי לזעזוע את עולם האמנות התל-אביבי בכרזים המצטיינים בצבעוניות עשירה, בה-מוניה ובמשיכות מיכחול רחבות ועזות.

הבן האובד

תערוכת רישומים (גלריה דוגית, תל אביב), הראשונה, של הצייר הישראלי החתיק שלום רייזר, נפתחה השבוע, לאחר העדרות ממושכת של שתיים-עשרה שנה.

בן 19 היה רייזר כאשר נתגלה בחינה על ידי הצייר בוצקו, זמן קצר לפני פרוץ מלחמת העולם השניה. מוקדם מכשרונו הבלתי רגיל, העלה אותו בוצקו ארצה בי-תקציב מיוחד של בית הספר לאמנות בצלאל, שנועד להעלות כשרונות צע-יים במסגרת עלית הנוער של הסוכנות.

כמה שנות לימוד בבית-הספר הלאומי לאמנות, הוכיחו שהתיקית היו מוצדקות. במיוחד הצטיין הצעיר הנאה בעל הבלורית המסולסלת והעינים הכחולות, התולמניות, ברישום ובגרפיקה.

באותה תקופה, עם גמר למודיו בבית הספר, התחיל רייזר לרשום סידרת עטורים לתניך שפרסם בכתבי עת שונים, שהפנתה אליו מיד את עיניהם הסקרניות של חובבי האמנות שניבאו לו עתיד מזהיר. עם קום המדינה, יצא רייזר, כצעירים אחרים, לפא-ריס. אך גם שם לא נשאר זמן רב. תקופ-יצר נדודים, טיל רייזר לארכה ולרחבה של אירופה, תוך ניתוק קשרים מוחלט עם ידידיו וציירים ישראלים אחרים.

לאחר תקופת העלמות ממושכת, חזר ריי-זר ארצה ומתכוון עתה להתחיל בסדרת תערוכות, שהראשונה שבהם היא התערוכה בוונית, בה הוא מציג כמה מן הרישומים לתניך שהוציא לו מוניטין בזמנו.

אמנות

תיאטרון

שלושה בסיר אחד

אשנב, שאינו מכנה את עצמו בשם תיאטרון, אלא בשם צנוע יותר: במה למ-קור, העלה שלושה מערכונים על-ידי צחת של ארבעה שחקנים: זהרירה חירפאית, גבי-ריאל דגן, איזי אברהמי ודויד סמדר.

המערכון הראשון הוא שוטרים וגנבים, המבוסס על הרעיון, שחלומו של שוטר הוא לתפוס גנב (הלואי והיה זה אמת!). בעל החלום, שבמשך שלושים שנה תייק תיקם, מצליח להגשם את החלום, אך לבו הטוב אינו מניח לו להכניס את הגנב לבית הסוהר. זהו רעיון מצויין שנכתב בצורה בלתי מוצלחת על ידי מחזאי שהותו מסת-תרת מאחורי הפסידונים אבישל צפרי. המערכון השני, הביקור, אינו מחזה כלל, אלא אוסף של נאומים ציוניים לטובת המדי-לדת — ומשעמם כמותם.

רק המערכון השלישי — החסא הראשון — המצדיק את ההצגה כולה. זהו פירוש משעשע ומבריק, לסיפור אדם וחחה בגן-עדן. הפירוש נכתב בהומור ובחוממה רבה על ידי אהרון מגד. במחזה זה ניתן סוף-סוף לרוב חברי הלהקה לפתח את כישורן-המישחק המוגבל שלהם. יש להוציא מכלל זה את זהרירה חירפאית, שמישחקה המצוי-יין שבה את לב הקהל.

נס גדול היה פה

העושה ניפלאות (הבימה) עשה בא-מת פלא גדול בזה, שהצליח את תיאטרון הבימה משורה של כישלונות אשר רדפה אותו כסיום, בתודשים האחרונים. לאחר כישלונות האופרה בגרוש והמסע הארוך לתוך הלילה מבטיחה ההצגה החדשה להיות הצלחה קופתית.

העושה ניפלאות מספר על מאבקה של אן סוליבן (מרים זוהר) עם עולמה האטום של הילדה הלן קלר (רינה נתן), שמחלה ממארת, בגיל של ששה חדשים, נטלה ממנה את חוש הראיה והשמיעה. כתוצאה מכך, מאבדת הילדה גם את כושר הריבור. נותר לאומללה רק חוש המישוש, כקשר יחיד עם העולם. לאחר שורה של כישלונות, תוך מאבק עיקש עם הבית, מגיע המחזה לסימו-הטוב והשמח כאשר הילדה העיוורת, הי-חרשת והאילמת מצליחה, סוף-סוף, להבין את משמעות המילה מים. הנמסרת לה בי-דרך של איות בכף היד.

אין זה מחזה במובנה הרגיל של המלה. הבמאי האמריקאי ויליאם גיבסון לא כתב מחזה, אלה מחשבת-דמעות מעיני קהל-הצו-רים. כיוון שהבמאי אברהם גיניו תפס את הפרינציפ כבר מן ההתחלה, השכיל לגבש צחת השחקנים שיועד לא רק לשחק אלא גם מבין מה רוצים ממנו.

מרים זוהר ורינה נתן, הראשונה בתפקיד אן סוליבן והשנייה בתפקיד הלן קלר, הולי-מות זו בזו באגרופים קפוצים, מתגלגלות על פני הבמה, וגם חיות לפעמים בשלום, כשמישחקן תואם להפליא, ואינו מגלה לק-הל שרינה נתן היא בסך הכל ילדה בת-שש וחצי מיפה, הלומדת בבית-הספר אלי-אנה, ונבחרה מתוך שלוש מאות מועמדות. שלא כבהצגות הקודמות, עומדת גם רמת-מישחקם של השחקנים המיקצועיים על הגובה; מצטיין מכולם שמואל רודנסקי בי-